

Sieć metra jest dziś nieodłącznym elementem prawie każdego wielkiego miasta. Stacje kolei podziemnej stanowią ważne punkty orientacyjne, wokół których koncentruje się życie mieszkańców, a jednocześnie same w sobie tworzą istotny fragment publicznej przestrzeni miejskiej. W ich podziemiach otwierane są lokale gastronomiczne, sklepy, a nawet całe centra handlowe. Przestrzenie stacji metra nierzadko przyjmują rolę galerii, gdzie prezentowane są obrazy, fotografie, plakaty czy innego typu dzieła artystyczne. Coraz częściej architektura stacji również sama w sobie stanowi manifestację sztuki nowoczesnej. Wspaniałe struktury, futurystyczne materiały czy wielkoformatowe malowidła stanowią o wyjątkowości obiektu i często postrzegane są w charakterze dzieł sztuki. Architektura obiektów metra nie wszędzie jednak jest zadawalająca i niestety nie zawsze odpowiada oczekiwaniom i potrzebom użytkowników. Poza realizacjami, gdzie w sposób szczególny zadbano o jakość przestrzeni, obiekty podziemne zazwyczaj nie są postrzegane pozytywnie. Problem wynika między innymi ze specyfiki tego typu przestrzeni. Budowle lokowane pod powierzchnią ziemi w dużej mierze kształtowane są przez czynniki natury inżynierskiej, gdzie wagę przykładają się głównie do aspektów ekonomicznych, elementów konstrukcyjnych, rozwiązań technicznych lub czysto funkcjonalnych. Obiekty podziemne stanowią środowiska odizolowane, pozbawione powiązań z otaczającym światem oraz stymulacji z zewnątrz. Przebywanie w ich wnętrzach, tak dalece różnych od powszedniego otoczenia człowieka w sposób oczywisty wiąże się z występowaniem problemów i barier natury psychologicznej, które wywierają istotny wpływ na poczucie bezpieczeństwa i komfort użytkownika. Pomimo kluczowego znaczenia aspektów behawioralnych, kwestie z nimi związane bardzo często są pomijane w procesie projektowym.

Proponowana praca badawcza skupia się na poszukiwaniu związków pomiędzy środowiskiem zbudowanym a poczuciem dobrostanu (ang. *well-being*) w podziemnych przestrzeniach stacji metra. Proponowane analizy mogą zostać umieszczone w nurcie badań środowiskowych, skupiających się na zagadnieniach zachowań ludzkich, właściwości przestrzennych środowiska zbudowanego oraz mechanizmach te dwa aspekty łączących. Szczegółowe cele pracy obejmują rozpoznanie zależności między poczuciem dobrostanu, komfortem i bezpieczeństwem a właściwościami przestrzennymi podziemnych stacji metra, identyfikację optymalnych rozwiązań projektowych oraz klasyfikację stacji metra warszawskiego w oparciu o oceny użytkowników.

Proponowany projekt badawczy prezentuje szerokie podejście do omawianego problemu, które poprzez połączenie wiedzy z dziedziny architektury i urbanistyki oraz nauk społecznych stwarza szansę na kompleksowe rozpoznanie przedstawionego zagadnienia. Dogłębna analiza właściwości przestrzennych, a także oddziaływania w wymiarze psychologicznym i społecznym umożliwi rozpoznanie głównych zależności między charakterystyką przestrzenną a wybranymi aspektami behawioralnymi i pozwoli sklasyfikować badane obiekty. Proponowany projekt dostarczy wiedzy poznawczej na temat optymalnego kształtowania obiektów metra, jednak wyniki pracy istotne będą również dla toczącej się debaty publicznej dotyczącej komfortu i bezpieczeństwa użytkownika przestrzeni takich jak odosobnione przejścia podziemne, dworce kolejowe czy inne, zagłębione pod ziemią obiekty stanowiące fragment miejskiej przestrzeni publicznej.